

Л.К. Велитченко

СУБ'ЄКТ І ЙОГО АТРИБУТИВНІ КАТЕГОРІЇ

Постановка проблеми. Проблема суб'єкта в даний час є предметом розгляду багатьох досліджень, що мають теоретичний і прикладний характер. Трактуювання поняття «суб'єктність» залежить від визначення поняття «суб'єкт». Проблема суб'єкта в психології зв'язується з працями К.О.Абульханової, Б.Г.Ананьєва, Л.І.Анциферової, А.В.Брушлінського, В.В.Давидова, Г.С.Костюка, С.Л.Рубінштейна. Проблема суб'єктності розглядається в роботах Г.І. Аксьонової, І.В.Вачкова, В.А.Петровського, Е.А. Сергієнко, В.І.Слободчикова, В.О.Татенко, Т.М. Титаренко, Е.В.Улибіної та ін.

Проблема суб'єкта є центральною проблемою психології. Вона має важливе значення для конкретизації поняття суб'єкт-суб'єктних та суб'єкт-об'єктних відношень, для поглиблення психологічного знання про особистість та діяльність, для дослідження соціальної, соціально-психологічної, міжособистісної взаємодії. *Мета* статті полягає в пошуку вихідної основи, яка необхідна для теоретичного визначення атрибутивних характеристик суб'єкта.

Теоретичний аналіз проблеми. У філософії суб'єкт – це «носій предметно-практичної діяльності і пізнання...» [16, с. 661]. Розгляд суб'єктності як властивості суб'єкта вказує на важливість визначення

вихідного поняття. Залежно від того, як буде сформульована початкова дефініція, таким буде і характеристика його атрибутів.

А.В.Брушлінський вважає, що суб'єктом є жива й діяльна людина, яка володіє психікою як «інструментом» саморегуляції на основі єдності природного і соціального в ній [3, с. 14-15]. Як бачимо, найближчим родом у визначенні поняття «суб'єкт» є поняття людини як живого організму «з властивою йому тілесною організацією, що обумовлює його ставлення до решти природи» [7, с. 76]. Для С.Л. Рубінштейна сутність суб'єкта полягає в самоорганізації власного життя [13]. На думку О.К.Тихомирова, головною характеристикою суб'єкта діяльності і, мабуть, суб'єкта взагалі є мотивація як основне джерело активності [15, с. 28].

Для В.О.Татенко суб'єкт є носій психічного, суб'єктивного, який ототожнює себе з власною психікою [9, с. 35]. Відмітимо, проте, якщо суб'єкт *ототожнює* себе зі своєю психікою, то це тоді означає, що в такому випадку суб'єкт і психіка суть явища не тільки протилежні, але й *незалежні*. Крім того таке ототожнення вказує на перенесення носія *функції* діяча на *самого* діяча, у зв'язку з чим відбувається заміна суб'єкта – людина – на його атрибут – відображення, регулювання, – який набуває значення самостійної суті.

Завдяки цьому психіка з *інструменту* віддзеркалення і регуляції неминуче перетворюється на *суб'єкт* віддзеркалення і регуляції.

Сказане, проте, не є запереченням правильності сформульованого положення. Те, про що пише В.О.Татенко, можна розглядати як *механізм*, в межах якого й існує суб'єкт. Людина з погляду на власну суб'єктність відкривається собі в першу чергу як діяч, як «носії діяльності і пізнання», що виявляє відносну суб'єктну незалежність від впливу зовнішніх причин.

Звертаючись до формулювання С.Л.Рубінштейна про опосередкувальний характер внутрішніх умов, неважко відмітити наявність певної схожості «внутрішніх умов» і суб'єкта як такого. Це дає підставу вважати, що «внутрішні умови» є суб'єктивною раціональністю, внутрішнім світом суб'єкта, який згідно з В.О.Татенко, невіддільний від самого суб'єкта. Тотожність суб'єкта і його внутрішнього світу не є наслідком ототожнення рефлексії себе і своїх переживань. Вона виникає від впливом безпосереднього переживання своєї буттєвості у просторі подій об'єктивної раціональності.

У руслі даних міркувань у проблемі суб'єкта виявляються антиномії суб'єкта і об'єкта в контексті континууму суб'єкт-об'єктних відношень, які утворюють основу постійних і, отже, типових відношень у життєдіяльності людини.

Ця ж антиномія присутня й у ментальній представленості суб'єкт-об'єктних відношень. Проте якщо в першому випадку людина проявляє свій внутрішній світ у прагматичі ситуації відповідно до свого розуміння її змісту, то в другому вона сама перетворюється на елемент свого внутрішнього світу, що діє як активний агент відповідно до того, наскільки процес і результат ситуації відповідають її вихідним намірам.

Вже сам факт певного неспівпадання суб'єктивного наміру і його об'єктивування у практичній, вербальній або ментальній дії свідчить про те, що суб'єкт і його прояв навіть у плані суб'єктивної раціональності все ж таки належать до різних сфер психічного життя.

У даному ракурсі цілком резонним є формулювання думки про суб'єкт як про початково природний, *безпосередній принцип самоорганізації* життя і життєдіяльності живої істоти відповідно до основних вітальних характеристик свого виду, який одержує подальший розвиток згідно з *вимогами умов існування*, і утворює зміст внутрішнього світу.

Наведене означає, що суб'єкт є *продовженням* генетично заданої програми життєзабезпечення, самозбереження, в якій відправним пунктом є відновлення постійно порушеної рівноваги між організмом і середовищем. Ми вважаємо, що наявність екзистенційної рівноваги «розчиняє» організм у середовищі. Організм

перетворюється на його елемент, набуває його ознак і, отже, позбавляється необхідності самостійно підтримувати свою життєдіяльність.

«При народженні у людини є два шляхи у світі: або повністю співпадати з умовами своєї життєдіяльності, або ж бути у відношенні до цих умов, до своєї природи ... Щоб людина встала у відношення до своєї життєдіяльності, вона повинна бути їй дана як така, що не співпадає з нею ... Світ «іншої природи», культури, способів діяльності і складає предметний зміст суб'єктності людини ...» [14, с. 251].

Як ми вважаємо, проблема суб'єкта у своєму сутнісному аспекті полягає у визначенні *системотвірної основи психічного життя* в контексті категорій: «людина», «особистість», «індивід», «індивідуальність». У найзагальнішому теоретичному вигляді її можна представити в наступній послідовності дефініцій: а) людина є саморегульована соціобіологічна система; б) особистість є сукупністю психологічних якостей людини як суб'єкта соціальних відносин і діяльності, які виявляються в соціальній, соціально-психологічній і міжособистісній взаємодії; в) система якостей (рис) виступає як сукупність психологічних елементів в узагальнених схемах (моделях) поведінки людини в соціальній, соціально-психологічній і міжособистісній взаємодії, що визначають її індивідуальну

своєрідність і динаміку; г) індивід – це людина як окрема і відособлена біосоціальна істота; д) індивідуальність виражається в неповторній своєрідності психіки людини як суб'єкта власної життєдіяльності в неповторних умовах індивідуального соціумного існування; е) психологічні особливості характеризуються сукупністю стійких психічних властивостей і якостей, висхідних до індивідуальної історії суб'єкт-суб'єктних і суб'єкт-об'єктних відношень, що визначають специфіку внутрішнього світу індивіда.

Ідея суб'єкта присутня у змісті поняття «самість» як основи індивідуальності, імпліцитні моделі якої впливають на спосіб і результати взаємодії зі світом [12, с. 16]. Ми вважаємо, що *самість* – це самовідчуття людини, яке ґрунтується в першу чергу на переживанні нею своєї *тілесності*. Це відноситься в першу чергу до сукупності відчуттів: а) інтероцептивних (здійснення обмінних процесів у внутрішньому середовищі організму); б) органічних (зміни у внутрішньому середовищі організму, що стимулюють активність, направлену на відновлення ресурсів організму і збереження гомеостазу); в) пропріоцептивних (дія рецепторів у м'язах, сухожиллях, суглобових сумках); г) екстероцептивних (дії зовнішніх подразників на рецептори, розташовані на поверхні тіла) [10, с. 243].

Іншими словами, – *самість* є біологічною системою, існування якої

засноване на фізіологічних процесах, що суб'єктивно переживаються і відображуються як *відчуття себе таким, що живе, бажася самозбереження і подальшого свого існування*. Самість континуальна у продовженні онтогенетично заданої екзистенціальної основи. В окремих випадках вона містить рефлексивне ставлення до себе, що засноване на оволодінні і володінні засобами мови, які використовують для усвідомлення обставин об'єктивної та суб'єктивної реальності.

Психологічно *самість* відкривається індивідові у процесі переходу від *самовідчуття* живої істоти до *усвідомлення* себе як істоти, що живе. Процес усвідомлення заснований на використанні індивідом доступних йому засобів усвідомлення. Усвідомлення є, по суті справи, рефлексією актуального або минулого досвіду. Його важливою ознакою є те, що індивід включає себе у структуру досвіду як його активного агента, ради інтересів якого відбуваються події, що утворюють зміст досвіду. Минулий досвід складає основу суб'єктивної раціональності і примушує людину вибірково реагувати на зовнішні дії. Минулий досвід ми можемо позначити за допомогою посилання на внутрішні умови, апперцепцію, установку тощо.

Роздуми про сутність суб'єкта є певною мірою спекулятивними, оскільки ґрунтуються в більшій частині на операціях зі змістом понять, життєвих і практичних узагальнень, головним критерієм яких виступає переважно здоровий глузд.

З'ясування суті питання пов'язане, як нам уявляється, зі з'ясуванням ролі вихідного поняття для визначення ланцюжка подальших трансформацій, зміст яких розкриває значення первісного поняття.

Вище було показано, що найбільш близьким за смыслом до поняття «суб'єкт» є поняття «самість». Якщо прийняти поняття самості за початкове, а поняття суб'єкта як таке, що є найбільш близьким йому за смыслом, але все-таки більш диференційованим завдяки вказівці на ознаку усвідомлення своїх бажань і установок, то з'являється можливість побудувати ряд понять, кожен подальший елемент в якому є конкретизацією попереднього: самість – суб'єкт – Я-концепція – особистісний смисл – мотив – мета – дія – об'єкт – результат – винагорода.

Принципом побудови такого ряду слугує запропонований нами [5, с. 90] принцип гетерогенної функціональної системи («Я-концепція – особистісний смисл», «особистісний смисл – мотив», «мотив – мета», «мета – дія», «дія – об'єкт», «об'єкт – результат», «результат – винагорода», «винагорода – Я-концепція» тощо). Загальний механізм гетерогенних систем виявляє себе в *конкретизації* першого елемента через другий, *узагальненні* другого елемента через перший і *перенесенні* його функції на новий зміст. Отже, поняття «самість» конкретизується через поняття «суб'єкт», яке в узагальненому вигляді позначається поняттям «самість». Це дає можливість у дефініції суб'єкта використовувати

родове поняття «самість». Подібне можна зауважити стосовно інших понять. Отже, для поняття «Я-концепція» родовим має бути поняття «суб'єкт», для поняття «особистісний смисл» – поняття «Я-концепція», для поняття «мотив» – поняття «особистісний смисл» тощо.

Я-концепція. Звернення до понять Я-концепції і особистісного смислу дало нам можливість уточнити загальну структуру діяльності як вираження справжнього «Я» індивіда [2, с. 16] і розглядати Я-концепцію як ланку, що опосередковує «первинні мотиваційні відношення» [6, с. 246]. Це означає, що усвідомлення потреби та її перетворення на мотив опосередковується уявленням індивіда про себе як діяльного суб'єкта, що усвідомлює свої значущі атрибути (особистісні смисли).

Особистісний смисл. Особистісний смисл – це те, що є важливим для суб'єкта, в першу чергу для його Я-концепції, тобто те, що побільшує вагомість Я-концепції через надання бажаних *дійових функцій*, необхідних для самоствердження суб'єкта. Однією з ознак особистісних смислів є, на нашу думку, їхня потенційність, бажаність та переживання надбаного, засвоєного, властивого, як того, що є суб'єктивно цінним. Отже, особистісний смисл є за своєю суттю *функціонально-репрезентативною цінністю*, яка вказує на значущість самого суб'єкта.

Мотив. У мотивах на відміну від особистісних смислів містяться не

стільки суб'єктні імперативи, скільки *прагматично* означені фактори. Вони вказують на те, що треба робити, щоб досягти розвитку або підтвердження бажаних функцій. Із цього випливає, що мотив належить до прагматики в більшій мірі, аніж смисл, який є узагальненим явищем у внутрішньому світі. Інакше кажучи, сутність особистісних смислів полягає у *стратегії* активності і може бути позначена як елемент спрямованості особистості. Стосовно мотивів можна вказати на їхнє *тактичне* призначення.

Мета. На наш погляд, явище цілеутворення існує у вигляді перетворення мотиву на мету. Поняття мети має два основних значення – образ результату, що передбачається, і формальний опис кінцевої ситуації. Поняття мети має не тільки атрибути майбутнього результату, але й ознаки процесу його досягнення. Постановка мети завершується переходом до певної послідовності дій. Образ результату розпадається на ряд проміжних результатів, що передбачаються, необхідних для виконання завдання.

На нашу думку, мета у складі суб'єктивної раціональності виступає як проекція Я-концепції на зміст задачі, що *опосередковується* особистісними смислами (функціями) і мотивами – (передбачення узагальненого результату).

Дія. Практичне досягнення мети відбувається за допомогою предметних, інструментальних дій, екстеріоризації у вербально-прагматичному просторі особистісних

(усталені схеми поведінки) та діяльнісних якостей (усталені схеми дій), що необхідні для досягнення мети. Ефективні системи дій є засвоєними інструментально-прагматичними обставинами діяльності. Вона є синтезом результативних дій відповідно до об'єктивно необхідних, реально досяжних цілей, за допомогою яких людина стверджує свою соціально-прагматичну значущість. Ці дійові системи є не тільки результатом індивідуального досвіду, але й засобом практичного здійснення особистісних смислів.

Об'єкт. Під об'єктом розуміється те, що «протистоїть с у б ' е к т о в і в його предметно-практичній і пізнавальній діяльності» [16, с. 453]. Відношення суб'єкта до об'єкта ніколи не буває відношенням в чистому вигляді, оскільки в кожному предметі закладена не тільки предметна, але і соціальна сутність. Ставлення до предмета завжди має соціальний підтекст, оскільки в ньому виявляється потреба індивіда, за якою стоїть його відношення до інших людей.

Результат. Особливе значення у запропонованій структурі має категорія результату. Результат виступає як: а) організуюча основа функціональної системи (П.К.Анохін); б) наслідок перетворюючих впливів на об'єкт; в) відображення специфіки впливів, їх якості, системності, адекватності мети, що передбачається.

На нашу думку, результат як структурний елемент діяльності

розкривається в таких аспектах: а) опредмечування мети; б) опредмечування стандарту; в) спосіб підтвердження компетентності у практичному здійсненні задуму; г) умова розвитку Я-концепції (уявлення про себе як про перетворювальну причину в соціально-прагматичному просторі).

Отримання результату є наслідком розв'язання зовнішніх і внутрішніх діалектичних протиріч. У самому загальному вигляді зовнішні протиріччя полягають у протиставленні функціональних вимог і функціональних можливостей (В.Г.Асеев), а внутрішні – у побудованій моделі виконання завдання, її реорганізації і раціоналізації [17, с. 248].

Ретроспективна змінність результату в ментальному просторі – співвіднесення результату з дією, метою, мотивом, особистісним смислом, Я-концепцією – утворює рефлексивну основу розвитку суб'єктної системи.

Винагорода. Поняття винагорода додає завершеності актові суб'єктної активності (діяльності) і виражає оцінку актуальної об'єктної значущості діяча. Винагорода має оцінний характер і пов'язана з індивідуально-особистісною та соціально-визнаною системами цінностей. Вона виступає як синтетичний вид зворотного зв'язку, що посилює процес утворення мети в складі Я-концепції і спонукає до відповідної активності.

У контексті наших міркувань про співвідношення понять суб'єкта і

особистості заслуговує на увагу наступне судження про поняття «особистість»: «... особистість є, по-перше, *атрибутивною* характеристикою кожного людського суб'єкта, але не самим цим суб'єктом, а по-друге, такою психологічною характеристикою суб'єкта, яка *регулює* його відносини з об'єктивною дійсністю» (виділено нами – Л.В.) [8, с. 49].

Про те, що особистість є атрибутом людини, йдеться в наступному судженні: «Особистість – це *спосіб* (виділено нами – Л.В.) життя і діяння, що виявляється у вільному і творчому визначенні свого місця у співтоваристві, у самостійних вчинках, у прийнятті відповідальності за наслідки своїх соціальних діянь» [14, с. 12].

У радянській психології поняття «особистість» розглядалось як: 1) продукт суспільних відносин; 2) конкретна людина, яка володіє тим або іншим рівнем розвитку; 3) сукупність якостей, надбаних у суспільстві і необхідних для забезпечення *соціальної життєздатності* (М.С.Каган); психологічне новоутворення, детерміноване *життям у суспільстві*, супідрядністю діяльностей і відповідних до них мотивів (О.М. Леонтьев); спосіб оволодіння «сутнісними силами людини» (Б.С.Братусь), «реалізації індивідом своєї суспільної суті» (К.О.Абульханова), «освоєння людиною суспільних відносин» (В.Є.Кемеров) [11].

Психосоціальний і суб'єктний підхід до проблеми особистості в сучасній психології вказує на ознаку функціональності як головний атрибут особистості: «Особистість з її потребою до самореалізації визначається як єдність безлічі індивідуальних і соціальних детермінуючих тенденцій, що досягається нею, і своєї ціннісної телеологічної інтенціональності, потенційності. Інтеграція цих тенденцій і є досягнення особистості, тобто сама особистість: *те, ким і як вона зуміла стати* за даних зовнішніх і внутрішніх, психологічних, особистісних і соціальних умов. Ця єдність досягається в способі функціонування особистості, об'єктивуванні в часі і просторі життєвого шляху, безлічі його форм, сфер, систем ...» [1, с. 6].

На підставі характеристики особистості як атрибутивною характеристики людини і, отже, суб'єкта виникає можливість визначити відношення між ними, вказавши на поняття «суб'єкт» як на родове поняття до поняття «особистість», наприклад, «Особистість є суб'єкт соціальної, соціально-психологічної, міжособистісної взаємодії».

По-перше, проблема суб'єкта має безпосереднє відношення до проблематики активності людини як діяча. Мабуть, з цієї причини «в масовому вживанні терміном «суб'єкт» позначається носій деякої активності» [4, с. 15], яка по справжньому стає *суб'єктною* тільки за умови

«відкритості до самовдосконалення і саморозвитку» [4, с. 17] під впливом «полісуб'єкта розвитку» як психічної спільності «дитина – дорослий» [4, с. 18].

По-друге, проблема суб'єкта має на увазі і той факт, що людина як діяч включена в різні взаємини з іншими людьми, проявляючи ті або інші якості по відношенню до них і до предмета праці, що опосередковує ці взаємовідносини.

Отже, кожний прояв суб'єктності зв'язаний з *накопиченням* досвіду і, отже, з формуванням відповідних йому *установок*. Суб'єктність ми розглядаємо як властивість суб'єкта, в якому відбивається його система цінностей, досягнення яких і визначає зміст його життєдіяльності. Звідси випливає, що система цінностей указує на зміст відповідних установок, в яких відбита також ступінь успішності людини в їх реалізації (позитивні і негативні установки).

На підставі викладеного можна вказати на формальну структуру активності і, отже, минулого досвіду – суб'єкт-суб'єктні і суб'єкт-об'єктні зв'язки. Суб'єкт-об'єктні зв'язки (прямі, інтерактивні, інструментальні) утворюють основу діяльності, а суб'єкт-суб'єктні (прямі і опосередковані дії і взаємодії) – основу особистості і визначаються соціально-перцептивними, статусно-рольовими, міжособистісними явищами.

Виходячи з ідеї функціональності та її застосування до проблеми

суб'єкта, можна дійти висновку про те, що поняття «особистість» указує на функцію активності суб'єкта в *соціальному* середовищі, а поняття «діяльність» – на функцію активності суб'єкта у *предметному, предметно-знаковому* середовищі.

Розглядаючи діяльність і особистість як протилежності у складі функціональної системи, що забезпечує здійснення інтерактивних відносин із соціумом, ми тим самим указуємо на взаємне проникнення цих протилежностей у функціональній системі – особистісне стає також і діяльнісним, а діяльнісне – особистісним. Цей висновок дає можливість указати на *подібність* будови особистісного та діяльнісного. Отже, якщо структура діяльності як інструмента суб'єктності відтворюється через послідовність понять Я-концепція – особистісний смисл – мотив – мета – дія – об'єкт – результат – винагорода, то згідно з цим висновком структура особистості також повинна містити аналогічні структурні елементи. Відмінності в цих функціональних системах визначаються різницями об'єкта і дій з ним.

Висновки. У відповідності з принципом гетерогенної функціональної системи родовим поняттям до поняття «суб'єкт» є поняття «самість». Звідси суб'єкт – це прояв самості індивіда і її трансформації відповідно до умов суб'єкт-суб'єктних і суб'єкт-об'єктних відносин. Атрибутом суб'єкта у суб'єкт-об'єктних зв'язків є

особистість, а у суб'єкт-об'єктних – діяльність. Оскільки за своїм призначенням діяльність і особистість є «інструментом» суб'єкта, остільки

вони мають аналогічну структуру. Відмінність діяльності і особистості визначається відмінністю об'єкта і дії з ним.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Абульханова К.А., Воловикова М.И.* Психосоциальный и субъектный подходы к исследованию личности в условиях социальных изменений // Психол. журн. – 2007. – Т.28. – №5. – С. 5 – 14.
2. *Анцыферова Л.И.* О динамическом подходе к психологическому изучению личности // Психол. журнал. – 1981. – Т.2. – №1. – С.8 – 18.
3. *Брушлинский А.В.* Субъект: мышление, учение, воображение. – М.: Изд-во «Институт практической психологии»; Воронеж: НПО «Модэк», 1996. – 392 с.
4. *Вачков И.В.* Полисубъектный подход к педагогическому взаимодействию // Вопр. психол. – 2007. – №3. – С. 16 – 29.
5. *Велитченко Л.К.* Педагогічна взаємодія: теоретичні основи психологічного аналізу. Монографія. – Одеса: ПНЦ АПН України, 2005. – 355 с.
6. *Виллюнас В.К.* Психологические механизмы мотивации человека. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 288 с.
7. *Костюк Г.С.* Избранные психологические труды. – М.: Педагогика, 1988. – 304 с.
8. *Орлов А.Б.* Психология личности и сущности человека: парадигмы, проекции, практики. Учеб. пособие для студ. психол. фак. вузов. – М.: Издательский центр «Академия», 2002.
9. *Основи психології: Підручник / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – 3-є вид., стереотип. – К.: Либідь, 1997. – 632 с.*
10. *Психология. Словарь / Под общ. ред. А.В.Петровского, М.Г. Ярошевского. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.*
11. *Разорина Л.М.* К определению содержания понятия «личность» в советской психологии // Вопр. психол. – 2005. – №1. – С. 79 – 87.
12. *Ребеко Т.А.* Интенциональность в структуре индивидуальности // Психол. журн. – 2007. – Том 28. – №4. – с. 15 – 22.
13. *Рубинштейн С.Л.* Проблемы общей психологии. – М.: Педагогика, 1973. – 424 с.
14. *Слободчиков В.И., Исаев Е.И.* Психология человека: Введение в психологию субъективности: Учебное пособие для вузов. – М., 1995. – 384 с.
15. *Тихомиров О.К.* Психология мышления: Учебное пособие. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. – 272 с.
16. *Философский энциклопедический словарь. – М.: Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с.*
17. *Фридман Л.М., Кулагина И.Ю.* Психологический справочник учителя. – М.: Просвещение, 1991. – 288 с.

Подано до редакції 12.05.08

РЕЗЮМЕ

Проблема субъекта атрибутами субъекта являются рассматривается с целью определения личность и деятельность, имеющие его атрибутивных характеристик. как атрибуты принципиально Доказывается, что основными подобное строение.

Ключевые слова: субъект, субъектность, самость, атрибутивные характеристики, личность, деятельность.

РЕЗЮМЕ

Проблема суб'єкта розглядається з основними атрибутами суб'єкта є метою визначення його атрибутивних особистість і діяльність, що мають як характеристик. Доводиться, що атрибути принципово подібну будову.

Ключові слова: суб'єкт, суб'єктність, самість, атрибутивні характеристики, особистість, діяльність.

SUMMARY

The problem of subject is investigated with the purpose of determination of his/her attributive descriptions. It has been proved that the basic attributes of subject are personality and activity having similar structure.

Keywords: subject, subjectivity, attributive descriptions, personality, activity.